

ПРОФ. ДР РАТКО ЧОМИЋ (1938–2022)

IN MEMORIAM

Ратко Чомић, редовни професор у пензији, оснивач и први декан Шумарског факултета Универзитета у Бањој Луци, преминуо је 07. децембра 2022. године у Бањој Луци, у 85. години.

Проф. др Ратко Чомић (1938–2022) рођен је 01.10.1938. године у Врањској код Билеће. Основну школу је завршио у Сечњу (Банат), а нижу гимназију у Билећи (Врањска) и средњу шумарску школу на Илици код Сарајева. Животне околности утицале су да професор Чомић започиње свој радни вијек већ током студија, радећи веома захтјевне послове у шумарству. На Шумарском факултету Универзитета у Сарајеву дипломирао је 1967. године, а магистрирао је 1974. године на Економском факултету, такође у Сарајеву. У току школске 1986/87 године био је на специјализацији из области Ергономије у шумарству на Високој шумарској школи у Зволени и Високој пољопривредној школи у Брну. Одбранио је двије докторске дисертације, прву 1983. године на Шумарском факултету Универзитета у Београду, и другу 1994. године на Факултету заштите на раду у Нишу.

Након завршетка студија у периоду 1968-1975. године био је запослен на више радних и руководећих мјеста. Радио је као управник ловишта “Трескавица”, затим као технички директор Ловног газдинства “Сарајево” у Сарајеву, предузећу „Шипад” у Сарајеву и на факултетском шумском огледном добру „Игман” – Илица.

За асистента на предмету Организација у шумарству изабран је 1975. године на Шумарском факултету у Сарајеву, гдје је биран и у наставничка звања (доцента 1983. године и ванредног професора 1989. године), а за редовног професора изабран је 1998. године на Шумарском факултету Универзитета у Бањој Луци.

Почетком грађанског рата напушта Сарајево и током 1992. године ангажује се на пресељењу и оснивању Шумарског факултета у Бањој Луци. Био је оснивач и први декан Шумарског факултета у периоду 1992–2000. године и радио као наставник све до 2005. године када одлази у пензију. У тешким околностима, почетком грађанског рата у БиХ, пожртвовано се ангажовао на спасавању имовине Шумарског факултета која је била угрожена ратним дејствима. Професору Чомићу припада највећа заслуга и захвалност за пресељење Факултета са подручја Грбавице из Сарајева и формирање Шумарског факултета у Бањој Луци у новембру 1992. године.

У своје раду проучавао је организацију и економику шумарства, ловство и ергономију, а посебан допринос у развоју науке и праксе на нашим просторима дао је у области унапређења економско-организационих аспеката шумарства, са посебним фокусом на област менаџмента и нормирања.

Објавио је 7 књига, више од 50 научних радова, учествовао је и на бројним научним скуповима у земљи и иностранству, а био је члан организационих и/или научних одбора више научних и стручних конференција. Руководио је израдом већег броја домаћих и међународних научноистраживачких пројеката и студија. Био је члан комисија за усвајање, оцјену и одбрану дипломских радова, магистарских и докторских теза, а у неким случајевима обављао је и дужност ментора (коментора). Проф. др Ратко Чомић, преминуо је 07. децембра 2022. године у Бањој Луци, у 85. години.

О професору Чомићу говоре његова дјела, али за праву слику о његовој људској и професионалној величини веома је битно шта говоре и људи. Ово су рекле неке од колега из науке и струке:

У 2022. години, обележена је 30. годишњица постојања и рада Шумарског факултета Универзитета у Бањој Луци. Велики лични допринос оснивању, раду и развоју ове високошколске установе дао је професор Ратко Чомић. Пратио сам, радећи на овом Факултету од 1996. до 2012. године, као хонорарни професор, са колико се посвећености, умећа и одговорности колега Чомић односио према организацији наставног процеса, делу збирки, инвентара и књига пренетих у Бању Луку из Сарајева 1992. године, на почетку грађанског рата у Босни и Херцеговини. Посебно је био импресиван његов допринос избору и развоју младог кадра - асистената - као и даљем напредовању сарадника и наставника Факултета. Истовремено, неуморно је радио на обезбеђењу радног простора Факултету – учионице, лабораторије и наставничке и сарадничке кабинете. Као декан Факултета, према хонорарним наставницима, претежно ангажованим са Шумарског факултета Универзитета у Београду, својим колегијалним односом стварао је радну атмосферу пуну посвећености и одговорности, не само у наставном процесу него и кроз сарадњу са ЈП „Шуме Српске“ из Бање Луке. Организацијом и реализацијом бројних семинара са колегама из струке и студентима, давао је значајан допринос унапређењу наставног процеса, као и даљем развоју струке по савременим методама рада.

Целокупан рад Ратка Чомића на Шумарском факултету, и као декана и као професора, показује колико је био одговоран и посвећен свом раду и тиму, у складу са поруком једног од највећих историчара Европе у 20. веку Х.Ц. Велса, која гласи: - „Држава почива на просвети“, при чему се под термином „просвета“ не подразумева само школски систем, већ укупна посвећеност појединаца и државе.

Како свако време има своје мерне скале, системе вредновања и мерне јединице, те на основу тога у протоку времена своје хероје, лична и колективна вредност институција и струке, објективно се види како се нараштаји односе према личностима које су им у прошлости створили услове рада и живота, што често није у складу са личним перцепцијама појединаца о себи.

Без обзира на ефемерност личног трајања, сарадња са колегом Ратком Чомићем била ми је значајна за разумевање све сложености рада на Универзитету коме је један од циљева унапређења просвећеност народа коме припадамо. Уз велику захвалност и поштовање, он је и даље присутан у мојим мислима и сећањима на колеге и рад на Шумарском факултету, Универзитета у Бањој Луци.

Др Василије Исајев, редовни професор у пензији
Универзитет у Београду, Шумарски факултет

~ ~ ~ ~ ~

Немам нажалост ту даровитост којом бих се у пар реченица могао опростити од Ратка Чомића, а притом рећи оно што је одликовало пре свега наш другарски, па онда професионални однос. Познавали смо се дуже од једног радног века. Упознали смо се у току његовог боравка у Београду, док је радио на изради свог првог доктората. Зближио нас је лов, тада мој хоби, а њему једна од професија.

Наставили смо са дружењем, а отпочели професионалну сарадњу по оснивању Шумарског факултета у Бањој Луци. Тада сам био у прилици да упознам његове организационе способности, сталоженост и умешност, којом је решавао проблеме на које у првим данима, а и касније, наилазио у уходавању свих факултетских активности. Све то, Ратко је радио са мирноћом и тактом, само реткима својственим. Имао је у томе подршку малобројних наставника и сарадника који су претходно радили на Шумарском факултету у Сарајеву.

У овој прилици, не могу да не поменем његов чврст ослонац у често невидљивим, али веома значајним административним пословима, које је обављала његова животна сапутница Сида. Њих двоје су у темељима Шумарског факултета у Бањој Луци, а њихова хармонична веза изнедрила је двоје успешних интелектуалаца, који су им на понос.

Почивај у миру, друже.

Др Војислав Бајић, редовни професор у пензији
Универзитет у Београду, Шумарски факултет

~ ~ ~ ~ ~

Остала су ми сјећања на проф. Ратка Чомића који ме је подстакао да се запослим на Шумарском факултету у Бањој Луци. Његова свесрдна и несебична помоћ у рјешавању основних егзистенцијалних проблема након бурних ратних догађања и доласка у Бању Луку, у октобру 1995. године, била су прекретница у мом животу и раду јер су у суштини определијели мој животни пут. Давао ми је стално јасне поруке и савјете за рад и понашање према колегама, радницима и студентима. Често ми је говорио „добро чини и добром се надај“. То је била његова водилја и опредјељење у односу са људима. Снага му је била у једноставности и приступачности, а увијек је био спреман за разговор и аргументима се борио за своје ставове. Одавао ми је утисак човјека велике преданости, упорности, визије и ентузијазма. То се могло примијетити кроз борбу за опстанак и развој Факултета у тешким ратним условима који као да су били преодређени за човјека таквих особина. Успио је остварити свој циљ у једном од најважнијих животних подухвата. Основао је Шумарски факултет у Бањој Луци, а резултате његовог рада данас користимо и зато му дугујемо велику захвалност и поштовање.

Проф. др Зоран Говедар, дописни члан АНУРС-а
Универзитет у Бањој Луци, Шумарски факултет

~ ~ ~ ~ ~

Проф. др Ратка Чомића сам упознао 1996. године. Тада је у Републици Српској дошло до градације сипаца поткорњака. Њихова масовна појава је претила да доведе до катастрофалног сушења четинарских шума на целом подручју Босне и Херцеговине. Професор Чомић ме је тада замолио да учествујем у акцији заустављања најезде истих. Водио сам акцију са стручне стране, проф. Чомић са организационе, а људи из “Шума Српске” радом на терену. Тај посао је рађен на еколошки најприхватљивији начин, применом феромонских клопки. Акција је била успешна, што потврђује чињеница да је највећи део четинарских шума сачуван. Почетком 2000-их година, на готово целом подручју Балкана, дошло је до масовне појаве губара, што би у лишћарским шумама Републике Српске изазвало делимичан или потпун голобрст. Тада смо професор Чомић и ја, заједно са људима из “Шума Српске”, успешно спровели акцију сузбијања гусеница губара биолошким инсектицидом, што је такође са еколошког аспекта било најприхватљивије. Из само ова два примера, могао сам да се уверим у изузетне организационе способности професора Чомића. Такође, приметио сам колики је ауторитет и поштовање професор Чомић уживао код колега шумара на терену, и то не само у Републици Српској, већ и у Федерацији БиХ.

За мене је била привилегија што сам познавао професора Чомића, што сам са њим био искрен друг, пријатељ и колега. Њега су красиле само позитивне особине човека. Био је искрен, поштен, отворен и емпатичан према свакоме, духовит и забаван у друштву, никога није мрзео, за свакога је имао само лепе речи, а био је и одличан педагог и стручњак. Због свега тога, једнако су га волели студенти, инжењери у шумарској струци и његове колеге професори. Чак и

они који су му нешто и замерали, нису могли да му оспоре заслуге око формирања Шумарског факултета у Бањалуци. Наиме, професор Чомић је по завршетку рата у Босни и Херцеговини окупио избегле професоре, асистенте и сараднике српске националности са Шумарског факултета у Сарајеву и формирао Шумарски факултет у Бањалуци, на коме је био и први декан. Из Сарајева је у Бањалуку пренео део учила, опреме и стручних књига. Пошто са постојећим кадровима нису сви предмети били покривени, замолио је колеге са Шумарског факултета у Београду да на тим предметима држе наставу. На сваком од тих предмета, изабрао је асистенте. Поред држања наставе, дужност професора из Београда је била да од тих младих асистената формирају будући кадар. Данас је Шумарски факултет у Бањалуци са сопственим кадром веома респектабилна образовна и научна установа, не само на простору Балкана, већ и шире.

На крају, могу само још једно да додам: „ Драги пријатељу, нека ти је вечна слава и хвала за све што си учинио за Републику Српску, за шумарску струку и за нас пријатеље који су се дружили са тобом“.

Др Љубодраг Михајловић, редовни професор у пензији
 Универзитет у Београду, Шумарски факултет

~ ~ ~ ~ ~

Када сам прије више од 30 година, као студент Шумарског факултета у Сарајеву, слушао предмет Организација шумарства код професора Ратка Чомића, нисам могао ни замислити да ћу га наслиједити као предавач управо на том предмету, а поготово да ћу касније постати и његов пријатељ. Наша прва озбиљна сарадња десила се 2005. године, када смо заједно са професорима Шућријом Шаковићем и Фуадом Сердаревићем, радили на развоју стандарда за сертификарање одрживог газдовања шумама. Тада сам увидио да се професори Шаковић и Чомић, који су били и остали добри пријатељи, јер су до 1992 године радили на истој Катедри, значајно разликују по темпераменту (иако су обојица за себе тврдили да су “љути” Херцеговци), али да једна заједничка особина преовладава над свим другим значајкама карактера ова два велика човјека. Тешко ми је једним појмом описати ту особину, али се у мом крају она једноставно назива ДОБРИНА. И заиста, не знам ниједну другу ријеч која би могла сажетије описати мог професора и пријатеља Ратка Чомића. Кад год ми је и шта год говорио, о било чему и о било коме, увијек је то било проткано неком унутрашњом свјетлошћу, неком непоновљиво позитивном комбинацијом доброте и ведрине. А доста смо и о свему разговарали, о животу, породици, Босни и Херцеговини, науци, шумарству, ловству, људима, политици...о свему о чему два човјека могу и требају причати.

Био је човјек изузетно богатог животног искуства и знао је лијепо и сликовито причати. Понекад сам, слушајући га, имао осјећај да сам мало дијете а да је он добри стари дедо, који ми прича о свему што је кроз свој живот доживио и спознао, несебично преносећи неку универзалну животну тајну која се не може научити из књига. Заиста је знао много о животу и морам рећи, волио је живот, иако су један другог “изједали крупним залагајима”. Уживао сам у дружењу са њим и на његово имање доводио своје пријатеље, желећи да и они упознају овог ријетко интересантног и паметног човјека. Ту смо често и дуго причали и шалили се, а над домаћинском трпезом је лебдјела госпођа Сида, као добри дух који пази да њеним гостима шта не зафали. Били су то моменти среће и задовољства - онога што се у Босни зове “рахатлук”, што нам свима тако често треба, а ријетко имамо.

Упркос свим животним изазовима и потешкоћама, професор Чомић је био и остао особа непоколебљивог духа и бесконачног оптимизма. Вјероватно је због тога у животу и постигао све што је желио, како у професионалном, тако и у приватном смислу. У шали је знао казати да

дубоке боре на његовом челу у облику двоструког латиничног слова “V” представљају знак побједе (“victory”). И приликом нашег задњег сусрета, када му је здравље већ било нарушено, није нимало клонуо духом. Свјестан универзалног закона коначности сваког живог бића, није био ни резигниран, ни депресиван - напротив. Као да се оптимизмом, разговором о уобичајеним темама и неком смирености у изразу, желио припремити за далеко путовање, за своју коначну битку. Док ово пишем, знам и свједочим да се добро припремио и изашао као побједник из те битке, јер не умиру људи док живи сјећање на њих. Сигуран сам да у многим срцима остаје топла успомена на нашег професора и пријатеља, као симбол љубави и поштовања према његовом лику и дјелу. Сјај свих тих малих и појединачних свијећа скупљен је у једно велико свјетло које ће заувјек обасјавати пут професора Ратка Чомића.

Добро путуј добри човјече.

Др Мерсудин Авдибеговић, редовни професор
Универзитет у Сарајеву, Шумарски факултет

~ ~ ~ ~ ~

Пријатељу с тужним поводом,

Недавно нас је физички напустио проф. Ратко Чомић. Само физички, јер његов свестран и добронамјеран дух ће бити довијека с нама.

Ратка сам упознао крајем 80-тих година прошлог вијека, а убрзо затим је почела наша обојано успјешна сарадња с поводом. Још при првом сусрету, придобио ме је својим отвореним приступом, сигурним и одмјереним, чиме је уливао повјерење које нас је пратило до данашњих дана.

Наведене карактеристике, професионална одређеност и ријетка инвентивност су му сигурно помогле да, у ратним временима грађанског рата 90-их, крене у необичну мисију оснивања Шумарског факултета у Бањој Луци (јер у ратним, ванредним временима овакве институције су најчешће у стању мировања). Професор Чомић је у томе успио. И данас је отворено питање, како?

Послије свега и са ове инстанце, изгледа прилично једноставно:

- вјештим преговарачким наступом, потпомогнут херцеговачком упорношћу, убиједио је управу Универзитета у Бањој Луци да Шумарски факултет у оснивању у Републици Српској, пригрле у своје окриље.
- престанком на претходно, Универзитет му је обезбиједио нужан смјештај и коришћење простора за несметано одвијање наставе у ванредним околностима.
- људски ресурси су били обезбијеђени дијелом дислоцирањем одређеног кадра са Шумарског факултета у Сарајеву, а кадарски вакуум је надокнађивао ангажовањем наставног кадра са Шумарског факултета Универзитета у Београду и Биотехничког факултета Универзитета из Љубљане.
- колеге које су са Ратком дошле из Сарајева су са изузетним ентузијазмом пришли раду у новонасталим околностима, али ту је предњачио проф. Чомић који је, чини се, у датим околностима лако рјешавао све проблеме, реалне у таквим приликама. Притом, било би некоректно не поменути подршку његове супруге Сиде, која је била језгро техничке подршке на факултету и кућни темељ.

Лично, ми који смо долазили са стране и учествовали у наставном процесу, имали смо утисак да смо „код куће“ у односу на обезбијеђене услове за одвијање наставе.

Проф. Чомић је Шумарски факултет брзо уклопио у савремене токове у садржајном и формалном смислу, а квалитетом наставног процеса су обезбијеђени услови за акредитацију која је до данас одржива, иако је прошло је 30. година од оснивања.

Заслуге за претходно у највећој мјери припадају проф. Чомићу чиме је већ сад, иако су свјежа сјећања, његово изузетно животно ангажовање незаобилазан дио савремене историје шумарске струке и науке у нашим крајевима.

Са задовољством и у знак сјећања на пријатеља

Др Милан Медаревих, редовни професор у пензији
 Универзитет у Београду, Шумарски факултет

~ ~ ~ ~ ~

Моје познавање Ратка Чомића датира још од давне 1976. године, када сам студирао на Шумарском факултету у Сарајеву. Био је асистент на предмету Организација рада у шумарству, а мислим да смо били прва генерација студената која је слушала његово сликовито предавање организације рада, које смо назвали „Чомићеви кругови“.

Наш први пословни контакт и заједнички рад почиње крајем 80их, на изради Норматива рада у шумарству БиХ. Снимање је вршено на подручју ШПП „Кривајско“, Завидовићи. План рада веома смо једноставно усаглашавали и извршавали, али прије сваког поласка на терен Ратко је инсистирао на обавезној набавци залиха хране, нека има за „не дај Боже“! Исте навике је имао и Петар Дринић, одлика људи који ништа не препуштају случају, али и одлика искусних шумара. И тада сам од Ратка, кога сам већ тада од миља звао Рале, научио много.

Сљедећи сусрет је био у Бањој Луци, 1993. године. Тада је оснивао Шумарски факултет у Бањој Луци, док је Богдан Крупљанин истовремено оснивао Јавно предузеће шумарства Српске Републике Босне и Херцеговине. Било је то тешко вријеме...али пожртвованошћу, упорношћу и заједничким радом успјели су основати и организовати најзначајније институције шумарства Републике Српске, на чему шумари Републике Српске треба да буду вјечно захвални, бар толико. Био је то спој „љутог крша“ и „питоме равнице“.

Од тог времена, често смо се дружили, дуго расправљали о организацији и функционисању шумарства Републике Српске, у његовим визијама је то било сасвим другачије него што је данас. Искрено, мислим да су поједини шумари погрешно разумјели његов искрени и стручни приступ развоју шумарства, са чињеницом да га је у тим његовим визијама понекад било тешко пратити.

Рале је врло често знао да препричава своје животне анегдоте, било га је милина слушати, одушевљавао ме, а вјероватно је мало оних који знају да је са друштвом знао и запјевати. Било је то једно „некадашње“ шумарско дружење, почела је као и увијек пјесма, региструјем мелодично јасно пјевање, лијепу боју гласа, био сам изненађен - био је то Ралетов глас.

Ово пишем у тешком тренутку јер га више нема, али успомене на њега остају вјечно. Шта рећи, волио је шумарство, био је једноставан, човјек из народа, поносио се својом Херцеговином и поријеклом, једноставно речено човјек „громада“. Велика ми је част што сам га познавао, што смо се дружили и много кафа испили. Могу само рећи, Рале хвала ти за све!

Миленко Благојевић, дипл. инж. шумарства (у пензији)
 ЈПШ „Шуме Републике Српске“, а.д. Соколац

~ ~ ~ ~ ~

У августу 1993. године одлучила сам да из Београда, гдје сам провела прве избјегличке дане, дођем у Републику Српску. Један случајан телефонски разговор ме је довео у Бању Луку, гдје упознајем Ратка Чомића. И данас се јасно сјећам тог првог сусрета 11.8.1993. године у просторијама деканата, које су поред неколико изнајмљених кабинета били једини простор факултета. Преда мном је био непосредан човјек, који је улијевао повјерење, а посебно ме се дојмила његова упорност и издржљивост. Школске 1993/94. године смо почели професионално дружење, које је веома брзо прерасло у једно искрено пријатељство.

И поред изузетно тешких услова у ратним годинама, захваљујући прије свега способностима Ратка Чомића које карактеришу само људе са „љутог“ крша, успјели смо одржати ниво и извести прве генерације инжењера шумарства. Када се сјетим тог периода, прва асоцијација ми је тај непоновљиви присни однос особља које је радило на факултету, али и однос са студентима које смо доживљавали као најрођеније. Са сјетом се сјећам тог обостраног поштовања.

Желим овдје да споменем и супругу Ратка Чомића, Сиду, која је била дио колектива и радила безброј послова на факултету, који су били далеко од њене професије коју је она свјесно жртвовала.

Моје дружење са Ратком и Сидом није се завршило њиховим одласком са факултета, оно се наставило све до њихових упокојења. На крају, могу рећи да је то била успјешна сарадња, која се преплитала са великим и правим пријатељством.

Иако са тугом ово пишем, срећна сам што сам у тешким временима имала два велика пријатеља која ће у мом срцу увијек имати посебно мјесто.

Др Нада Шуматић, редовни професор у пензији
Универзитет у Бањој Луци, Шумарски факултет